

РОЗДІЛ І

ВОЇНИ В ТУМАНІ

Острів Гонт, шпилястий клопоть суші з мілью заввишки, що височіє над Північно-Східним морем, яке без упину шматують потужні шторми, здавна славиться своїми чародіями. Чимало гонтійців залишали розкидані по узгір'ях містечка та розбудовані в тінистих вузьких бухтах портові міста, де вони народилися, вирушали до владик Архіпелагу і зоставалися в їхніх містах чаклунами та магами або ж переїздили з острова на острів, шукаючи пригод по всьому Земномор'ю. Повідають, що найславетнішим серед них і, поза сумнівом, найзнаменитішим з усіх мандрівників став чародій на ім'я Яструб — Повелитель драконів і Архімаг. Про його життя та подвиги розповідають балади «Гедових діянь» і численні пісні. Проте наша повість розкаже вам про ті часи, коли ще не гриміла Яструбова слава і не було присвячених йому пісень.

Він з'явився на світ у малолюдному селі Десять Вільх, що загубилося високо в горах над Північним Долем. Наниз, східчастими уступами Долу, збігали до моря лани та пасовища, а на звивистих берегах річки Ар мостилися інші села. Вище Десяти Вільх був тільки ліс, що вкривав ступінчасті схили, сягаючи засніжених безлісних стрімчаків.

У дитинстві його звали Дюні — ім'я це дала йому мати. Життя та ім'я — ось і все, що залишила вона синові, бо померла, коли хлопчик не мав навіть року. Його батько — сільський коваль-бронзівник — був чолов'ягою похмурим і мовчазним. Шестеро старших братів Дюні один за одним залишили батьківський дім, зайнявшись хто рільництвом, хто мореплавством, а хто й ковальством, осівши в одному з міст Північного Долу. Тож хлопець ріс, мов той бур'ян, без ласки й догляду, і з часом вигнався у високого, метикуватого та непоступливого підлітка, що спалахував од найменшої іскри. Із нечисленною дитячою ватагою Дюні пас кіз на крутих схилах над гірськими потічками, а як трохи зміцнів, то батько взяв його до кузні й поставив за ковальський міх. Коли різками, а коли стусанами, він зробив-таки з сина ковальчука.

Та однаково користі з Дюні було небагато. Він раз у раз тікав із кузні та подовгу вештався лісами, купався у загатах Ару, холодного та швидкоплинного, як і будь-яка річка на Іонті. Хлопець нерідко видирався на круті кам'яністі схили та стрімчаки, що зносилися над лісами; з них відкривалося море — безкрай водяний північний обшир, де жодних островів, окрім острова Перегаль.

У тому самому селі мешкала хлопцева тітка — рідна сестра небіжки-матері. Вона доглядала Дюні, коли той був ще немовлям. Та в тітки було повно власних справ, тож коли хлопець підріс і зміг давати собі раду, вона ним більше не опікувалася. Але одного дня, коли Дюні мав сім років і ще навіть гадки не мав про існування магії та чар, він випадково став свідком дуже дивної сцени. Тітка саме шпетила козу, яка застрибнула на дах хатини і не хотіла злазити назад. Та варто було жінці прокричати якусь віршовану абракадабру, як осоружна тварина покірливо зіскочила з солом'яної стріхи на траву.

На другий день, женучи на пасовище Високого Урвища купку довгошерстих кіз, Дюні прокричав їм почуті вчора тітчині слова, хоч і гадки не мав, що вони означають:

*Нот хірт малк ман
Холк хан мерт хан!*

Крикнув голосно, від душі — і кози потягнулися до нього. Тісною купою вони тулилися йому до ніг і мовчки втуплювали в нього чорні шпари жовтих очей.

Дюні весело засміявся і вдруге прогорлав кумедний віршик, що давав йому владу над цими тваринами. Кози збилися ще тісніше, вони товклися, назираючи одна на другу, і Дюні раптом стало не по собі. Міцні козячі гострі роги, їхні чудернацькі очі, а головне, ця незвичайна тиша — все це нагнало неабиякого страху на хлопчачу душу. Дюні схотілося спекатись їхнього товариства, і він кинувся навтіки. Кози рвонули за ним, не відстаючи ні на крок. Так і бігли вони, допоки не добігли до села — збиті в купу тварини, наче обв'язані мотузкою, а всередині цього збіговиська — горляючий не своїм голосом наляканий хлопчисько. Селяни вибігали з домівок, лаяли кіз і сміялися з Дюні. Не сміялася тільки хлопцева тітка. Вона сказала козам якесь слово, й ті одразу, звільнившись од чар, замекали та кинулися врозтіч.

— Ходи зі мною, — наказала тітка хлопцеві.

І повела його до хижки, в якій жила сама-одна. Зазвичай вона не пускала до себе дітей, утім, вони й самі десятою дорогою минали її житло. Тітчина хата була низька, похмура, без вікон і просякнута запахом трав, які сушилися, підвішені під стелею: м'ята, дикий часник, чебрець, деревій, очерет, парамель, царський лист, копитник, пижмо та лавр. Зайшовши в хатину, тітка схрестивши ноги сіла біля вогнища, зиркнула через чорні нечесані пасма на хлопця і запитала, що саме він казав до кіз і чи відоме йому значення

тих слів. З'ясувалося, що Дюні тут ні в зуб ногою (дарма, що спромігся скликати й повести за собою кіз), і тітка зметикувала, що у її племінника є хист до чародійства.

Поки він був для жінки просто небожем, її мало цікавила хлопецьва доля, але тепер вона дивилася на нього зовсім іншими очима. Тітка похвалила Дюні та пообіцяла, що навчить його заклинань, які сподобаються йому ще більше; скажімо, таких, що викликають з мушлі слимака, чи з неба — сокола.

— О, так, навчіть мене цих слів! — вигукнув хлопець, остаточно звільнившись від страху, якого натерпівся через кіз, і аж розцвів від похвали на адресу своєї кмітливості.

— Але ніколи не кажи тих слів, що я навчу тебе, перед іншими дітьми, — застерегла його чаклунка.

— Даю слово!

Жінка всміхнулася, побачивши цю суміш невігластва й тяги до знань.

— От і чудово, — сказала вона. — Але я мушу скріпити твою обіцянку. Язик твій мовчатиме доти, допоки я сама не зніму з нього чари, та навіть знов отримавши дар мови, ти не зможеш сказати тих слів перед кимось стороннім. Треба тримати в таємниці наше ремесло.

— Добре, — погодився Дюні, що й так не збирався ділитися таємницями ні з ким із друзів: надто вже сильно хотілося знати і вміти щось недоступне іншим.

Він сидів мовчки, а тітка тим часом відкинула собі з чола нечесане волосся, зв'язала паском од сукні, схрестивши ноги, сіла на долівку, жбурнула у вогнище кілька жмень листя, і напівморок, що стояв у хатині, почав наповнятися димом. Тоді вона заспівала. Її голос мінявся, ставав то низьким, то високим, неначе належав не їй, пісня лунала й лунала, і по деякім часі Дюні не міг розібрати: він спить, чи це все наяву? Увесь цей час біля нього сидів старий, з почервонілими від диму очима, тітчин чорний пес, що ніколи не гавкав. Чаклунка заговорила до Дюні незнайомою